

Zaskrbljenost Slovencev v Italiji zaradi neurejenih šolskih razmer

Šolski zakon se mora dokončno uveljaviti in raztegniti tudi na Beneško Slovenijo in Rezijo

Dve resoluciji izvršnega odbora Slovenske kulturno-gospodarske zveze o slovenskem šolstvu - Oblasti naj poskrbijo, da bodo tudi slovenski otroci v videmski pokrajini deležni pouka v materinem jeziku, saj jim to zagotavlja ustava in statut Dežele

Izvršni odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ki se je sestel pred nedavnim, je obširno razpravljal o vprašanih slovenskega šolstva v Italiji. Izvršni odbor je sprejel dve resoluciji in sicer o splošnih nerešenih vprašanih slovenske šole, ki še prav posebno zadeva šolstvo v Beneški Sloveniji, kjer otroci še danes niso deležni pouka v materinem jeziku, in o ustanovitvi strokovnih zavodov v Trstu in Gorici. Obe resoluciji objavljamo tu spodaj.

Reforma v šolstvu republike Italije, ki je spremenila vse nižje strokovne šole trgoveškega in industrijskega značaja v enotno nižjo srednjo šolo ter uveljavila osemletno obvezno šolanje, je kljub svemu naprednemu značaju močno prizadela del slovenske mladine. Mladina je pred reformirano šolo, in to vse do konca šolskega leta 1964-65, strokovno podkovana stopala iz nižjih strokovnih šol v poklice v industriji, obrti in trgovini. S koncem šolskega leta 1965-66 bo morala vstopiti v razne poklice brez osnovne strokovne izobrazbe. Razen tega se ne bodo mogli zaposliti vsi tisti absolventi nižje srednje šole, ki še niso dopolnili 15. leto starosti, kar posebno zakonsko določilo določa.

Slovenska mladina nima torej po končanem obveznem šolanju danes primernih poklicnih zavodov in šol, razen Državnega trgoveškega tehničnega zavoda (Trgoveške akademije) v Trstu, v katerih naj bi se strokovno izobraževala. Tako je zaradi šolske reforme nastala v slovenskem šolstvu velika vrzel, ki je na Tržaškem poleg tega v nasprotju z določili Posebnega statuta londonske Spomenice o soglasju, ki izrecno našteva slovenske strokovne šole, ki so pa bile, kot rečeno, z reformo ukinjene. Tako stanje je povzročilo utemeljeno vznemirjenje slovenske javnosti v Italiji. V želji, da bi se pravočasno ta vrzel zapolnila je Slovenska kulturno-gospodarska zveza vložila že decembra 1964 prošnje na pristojna mesta z zahtevo, da se v Trstu ustanovita strokovna zavoda trgoveške in industrijske smeri, v Gorici pa strokovni zavod trgoveške smeri. V letu 1965 so bile te vloge ponovljene, z razliko, da je za tržaške strokovne zavode predložil do podrobnosti obdelano vlogo Sindikat slovenske šole v Trstu.

Goriška občina je prošnjo za ustanovitev šole v Gorici prevzela in jo v lastnem imenu predložila opremljeno z vsemi ustreznimi dokumenti pristojnemu šolskemu skrbništvu, ki jo je z ugodnim mnenjem poslal ministrstvu v Rim. V Trstu je v imenu občinskega odbora odborov in šolstva to zahtevo javno podprl, župan pa je s pismom z dne 26-2-1966 priporočil ugodno rešitev vloge za ustanovitev strokovnega zavoda trgoveške in industrijske smeri v Trstu. Ni znano, ali so pristojni uradi v zvezi s tem še kaj drugega ukrenili.

Zahteva po uzakonitvi omenjenih strokovnih šol je zahteva vseh Slovencev v Italiji. V Odboru za slovensko šolo v Trstu, ki združuje vse stranke, ki vključujejo Slovence, je bila ta zahteva enoglasna. V Gorici so bile postavljene enake javne zahteve vseh organizacij, ki združujejo Slovence.

Kako so življenjsko potrebne te strokovne šole, so zlasti potrdili rezultati ankete, ki jo je izvedla šolska komisija pri Slovenski kulturno-gospodarski zvezi.

Na Tržaškem je bilo anketiranih 194 staršev od 204 vpisanih dijakov tretjega razreda nižjih srednjih šol, od katerih se je 61 že odločilo, da bi vpisali otroke v predlagana poklicna zavoda industrijske oziroma trgoveške smeri.

Na Goriškem so člani šolske komisije obiskali vse starše 54 vpisanih dijakov tretjega razreda nižje srednje šole, od katerih se je 16 že odločilo vpisati otroke v predlagani popisni zavod trgoveške smeri. Že iz teh podatkov izhaja, da je za prihodnje šolsko leto zagotovljeno zadostno število dijakov za vse tri zahtevane strokovne zavode. Ker pa je še veliko število neodločenih staršev, lahko računamo, da bi bilo letos na Tržaškem in Goriškem nad 100 dijakov in dijakinj, ki bi se vpisali v strokovne zavode.

Potreba po zahtevanih zavodih pa je še močnejša, če jo vezemo na potrebe področja, na katerem živi prizadeto slovensko prebivalstvo. Ni namreč dvoma, da lahko slovenski strokovnjaki opravijo pomembno delo pri trgovskem in industrijskem posredništvu na stikališču treh narodnosti.

Izvršni odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze na seji 13. junija 1966

ugotavlja, da so slovenske organizacije pravočasno napravile vse potrebne in ustrezne korake za ustanovitev imenovanih strokovnih zavodov. Posebno pa še poudarja, da problem še vedno ni rešen in da je prav sedaj, ob koncu šolskega leta za slovensko mladino, ki ne namerava nadaljevati učenja na slovenskih višjih srednjih šolah, bolj življenjskega pomena kot kadarkoli prej.

Izvršni odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze posebej opozarja na to dejstvo vse pristojne in odgovorne oblasti. Vsa slovenska javnost v Italiji zato nestrno pričakuje ustanovitev strokovnih zavodov v Trstu in Gorici, ki bi začeli delovati že v letu 1966-67. Ta ukrep ne bi pomenil samo razumevanje za osnovne potrebe narodne manjšine, ki naj pripomorejo k bolj polnem življenju in bolj enakopravnem mestu v družbi, ampak predvsem izpolnjevanje duha in tudi črke republiške ustave in mednarodnih dogovorov.

IZVRŠNI ODBOR SLOVENSKE KULTURNO-GOSPODARSKE ZVEZE

Izvršni odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze je na svoji seji dne 13. junija 1966 obravnaval stanje slovenskega šolstva v Italiji in je po poročilu načelnika Šolske komisije ugotovil sledeče:

1) Zakon št. 1012 z dne 19. julija 1961 o slovenskem šolstvu, ki je pomankljiv v tem, da ne določa slovenskih šol tudi za Slovence v videmski pokrajini, še nima pravilnika, po katerem naj bi se nekatere preveč splošno postavljene določbe v posameznih členih izvajale. Zaradi tega se zakonske določbe le deloma izvajajo. Nekatere šole še sedaj nimajo organika, druge so zopet brez učnega načrta. Za stalna, zakonsko določena mesta še ni bilo nobenega razpisa natečaja. Zato je treba čimprej izdati pravilnik k zakonu in pristopiti k izvajanju še preostalih členov.

2) S posebnim zakonom je treba čimprej urediti pravni položaj obstoječih didaktičnih ravnateljstev za slovenske osnovne šole (pet v Trstu in dve v Gorici).

3) S posebnim zakonom je treba ustanoviti šolsko nadzorništvo za slovenske osnovne šole pri Šolskih skrbništvih v Trstu in Gorici.

4) S posebnim zakonom je treba

ustanoviti načelstvo za slovensko šolstvo pri Šolskih skrbništvih v Trstu in Gorici.

5) Zaradi učnih in vzgojnih potreb učencev slovenskih osnovnih šol je treba dovoliti razširjanje mladinskih revij (danes «Galeb» in «Pastirček») v samih šolskih prostorih.

6) V okviru skorajšnjega podzavljanja otroških vrtcev bo treba poskrbeti, da bodo imele otroške vrtnarice strokovno kvalifikacijo, ki je potrebna za slovenske otroške vrtce. Ze sedaj pa naj pristojne oblasti skrbijo za periodične seminarje sedanjih slovenskih otroških vrtnaric.

7) Da se dvigne kvaliteta slovenske šole, naj tudi Šolsko skrbništvo v Gorici poskrbi za pririsanje prav tako uspešnih strokovnih seminarjev iz slovenskega jezika, zgodovine in pedagogike, kakor so bili za slovenske šolnike v Trstu, in za študijsko izpopolnjevanje goriških šolnikov na ljubljanski univerzi.

8) Šolski skrbništvi v Trstu in Gorici naj poskrbita, da bodo slovenske šole imele vse učne in pomožne knjige, ki so potrebne za učinkovito podajanje predpisane šolske snovi.

9) Šolski skrbništvi v Trstu in Gorici naj poskrbita, da bodo imele slovenske šole v svojih knjižnicah zadostno število slovenskih knjig in v svojih kabinetih zadostno število audiovizivnega materiala (filme, filmine, plošče, slike, zemljevide itd.).

10) Šolski skrbništvi v Trstu in Gorici naj dosežeta, da se bodo poenostavili predpisi, ki veljajo za izlete šolske mladine v Jugoslavijo.

11) Pristojne šolske oblasti naj poskrbijo, da se bodo nehale krivice, ki se dogajajo v začetku vsakega šolskega leta v škodo učinkovitega delovanja slovenskih šol (ukinjane samostojnih šol in njihovo spreminjanje v vzporedne razrede drugim šolam kakor lani šola na Katinari, združevanje ravnateljstev več srednjih šol in več didaktičnih ravnateljstev v eni sami osebi, nepravilno skrčevanje razredov in podobno).

12) Pristojne šolske oblasti naj poskrbijo, da bodo tudi slovenski otroci v Beneški Sloveniji deležni vsaj osnovnega pouka v slovenskem jeziku.

Zaradi izredne pomenosti problema, ki je nastal za slovensko manjšino s šolsko reformo v Italiji je bila sprejeta posebna resolucija, v kateri se zahteva ustanovitev strokovnih zavodov v Trstu in Gorici.

Izvršni odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze

Mednarodni sestanek o prelazih in cestah

Avto cesta Videm-Trbiž-Avstrija baza za nadaljnji ekonomski razvoj Furlanije

Povezave z Avstrijo, Jugoslavijo in drugimi državami Vzhodne Evrope - Koristi bo imela tudi Beneška Slovenija in Kanalska dolina - Shoda se je udeležilo nad štiristo osebnosti treh sosednjih dežel: Furlanije-Juljske Benečije, SR Slovenije in Koroške

V dvorani nekdanjega furlanskega parlamenta na videmskem gradu se je pričelo dne 17. t.m. na pobudo vlade Dežele Furlanije-Juljske Benečije dvodnevno zasedanje o alpskih prelazih Furlanije. V prvi vrsti pa so razpravljali o gradnji avto ceste Videm-Trbiž, ki bo povezovala Avstrijo, Jugoslavijo in druge države Vzhodne Evrope. Razpravljali so torej o problemu velike važnosti in o katerem, tudi pred nedavnim, je naš časopis večkrat pisal, ker zanima najboljše tudi Beneško Slovenijo in Kanalsko dolino.

Shoda se je udeležilo več kot 400 oseb: oblasti, tehniki in strokovnjaki, katerim je videmska občina priredila sprejem v «Casa della Contadinanza» na gradu. Med prisotnimi je bil tudi minister za javna dela Giacomo Mancini in so ga spremljali državni podtajnik Ceccherini in pre-

fekt Bevivino, predsednik deželne vlade dr. Alfredo Berzanti, deželni, podpredsednik in prisodnik za transporte in turizem dr. Giacometti, videmski župan Bruno Cadetto, predsednik deželne skupščine De Rinaldini in podpredsednik Pellegrini, vladni komisar pri Deželi Mazza, tržaški župan Franzil, goriški župan Martina, goriški prefekt Princivalle, predsednik videmske pokrajine Burtulo, dekan fakultete za inženirijo tržaške univerze Ramponi, furlanski parlamentarci senatorji Zannier, Pelizzo, Garlando in Tessitori ter poslanci Lizzero, Fortuna, Armani, Belci, Biasutti, Bressani, Toros in Taverna.

Delegacijo SR Slovenije so sestavljali: podpredsednik izvršnega sveta za transport in promet inž. Kotnik, član izvršnega sveta Dolinšek, inž. Cimolini, inž. Šubic, dr. Jere, inž. Dragovič, predsednik no-

Zgoraj: V dvorani videmskega gradu številna slovenska in avstrijska delegacija pozorno poslušata govore o problemu avto ceste Videm-Trbiž - Spodaj: Pogled na dvorano videmskega gradu med zasedanjem, ko so razpravljali o mednarodni avto cesti

IZPOD KOLOVRATA

Dreška občina v veliki stiski

Prétila je nevarnost, da občinski uslužbenci ne dobe plače

Po tej zadnji svetovni vojni je odšlo s trebuhom za kruhom iz dreških vasi skoraj polovico prebivalstva in to po večini mladi in žene, a tudi starejše je spravila mizerija na pot emigracije. Občina Dreka, katere vasi leže pod Kolovratom, je najmanjša občina Nadiške doline. Tu je življenje sila težko in razumljivo je, da majhne strme njivice, ki so podzidane, da voda ne odnaša zemlje

v dolino, ne morejo preživljati vseh domačinov.

Vse občinske administracije, ki so se menjale od leta 1946 do danes, so se vedno trudile, da bi olajšale življenje svojim občanom. Poskrbele so za električno napeljavo, za gradnjo cest in vaskih vodovodov. Za zgraditev teh, človeku tako potrebnih reči, pa dreška občina ni imela denarja in zato je bila primorana napraviti dolg, oziroma vzela je posojilo. Čas je tekel dalje, a občina je bila vedno v denarni stiski in ni mogla denarja vrniti, saj tudi dohodkov ni bilo.

In glejte. Zaradi tega je prišla občina do tako tragičnega položaja, da je ta mesec bila nevarnost, da bi njeni uslužbenci ne prejeli plače. Izterjevalec iz Sv. Lenarta, ki upravlja denar Sv. Lenarta, Srednjega, Grmeka in Dreke je že povedal, da ne more dati dreški občini niti lire, ker je že preveč zadolžena.

Ljudje so bili spričo te novice silno razburjeni in se vpraševali, mar niso zadolžene tudi druge občine in njeni uradniki dobivajo vseeno svoje plače. In potem, zakaj se je zadolžila dreška občina? Kaj so gradili nepotrebne stvari? Ne, napravili niso niti vsega tega, kar človek vsak dan potrebuje.

Na srečo je prefektura dovolila, da je dreška občina vzela vnaprej 4 milijone in pol lir na posojilo, ki ga je zaprosila svoj čas za uravnovešene bilance leta 1965 in tako je tudi ta mesec zagotovljena plača uslužbencem dreške občine.

Iz Nadiške doline

Mednarodno boksarsko srečanje

V nedeljo 26.6.1966. ob 18 uri, kot je bilo napovedano, je bilo v Sv. Petru ob Nadiži boksarsko srečanje med klubom «ODRED» iz Ljubljane in «U.P. UDINESE». Predvideno je bilo osem mečev. Zmagali so gostje iz Ljubljane z rezultatom 10-6. Izidi mečev so bili sledeči:

Za Ljubljano peresna kat. Pelko - Mutasio (UD) z T.K.O. Točke 0-1; Za Ljubljano lahka kat. Misson - Burnich (UD) z P. B. Točke 1-0; Za Ljubljano welter kat. Urbanija - Marega (UD) z P. T. Točke 0-2; Za Ljubljano welter kat. Supan - De Luisa (UD) K.O.I. Rund. 2-0; Za Ljubljano težki welter kat. Slavič - Tomat (UD) T.K.O.III. Rund. 2-0; Za Ljubljano težki welter kat. Brkič - Freschi (UD) T.K.O.II. Rund. 2-0; Za Ljubljano Medio kat. Herman - Valente (UD) B.B. 2-0; Za Ljubljano

Srednje težke kat. Fabian - Virgolin (UD) P.T. 0-2.

Nastopi so bili zelo lepi in prisotna publika je bila zelo navdušena nad lepo igro obeh moštev.

Pred igro so gostje iz Ljubljane obiskali Nadiško in Rečansko dolino in si ogledali Čedad. Povsod so dobili lepe vtise iz teh krajev Beneške Slovenije. Pri večerji v gostilni Koren, so bili prisotni župan sv. Petra Gino Coregig, namestnik občinskega tajnika Jussa, Angelo Pepè in Marjo Kont.

Ob tej priliki je župan pozdravil goste iz Ljubljane, zahvalil se jim je za trud pri nastopu in jih je povabil na ponovno srečanje prihodnje leto. Predsednik Odreda France Remec se je lepo zahvalil za gostoljubnost in povedal, da so s to prilikom imeli čast videti in obiskati to lepo Beneško Slovenijo, kjer so pridobili najlepše vtise.

Ob priliki novega srečanja se bodo radi vrnil v te kraje. Predsednik Odreda je na koncu svojega pozdrava podaril lepa darila osebam iz sv. Petra za zahvalo in za trud, ki so ga vložili, da je prišlo do tega prijateljskega srečanja.

Podbonesec

MALI OBMEJNI PROMET

Meseca maja se je mali obmejni promet skozi obmejne prehode v Beneški Sloveniji znatno povečal, čeravno so imeli kmetje v tem času polne roke dela in tudi emigrantov, ki imajo svoje avtomobile in ki radi hodijo v sosednje kraje na izlet, še ni doma. Skozi Štupco, ki je prehod prve stopnje, je bilo kar 35.397 prehodov. Skozi druge obmejne prehode pa je bilo tako-le gibanje. Skozi Solarje pri Dreki 752, skozi most Klinac 253 skozi Mišček 835 itd.

Sedaj je postal obmejni prehod prve stopnje tudi prehod v Učji in se bo moglo čezenj, čim bo uradno odprt, in kar upamo, da bo kmalu, s potnimi listi in z avtomobili. Obmejni promet se bo po tej strani prav gotovo še povečal, ker se bo sedaj marsikateri iz čenškega področja odločil pa tudi Avstrijci, ki prikajajo popontebanski cesti, da obišejo prekrasno Soško dolino, ki je preko prelaza v Učji čisto blizu.

NESREČA - V bolnico so mora-

V Tamarju pri Vizontu se je odigrala krvava drama

SIN UBIL MATER IN HUDO RANIL SESTRO IN SVAKA

Morilec matere se je po zločinu hotel zaklati - Nenadna blaznost morilca - Zločin je pretresel vso Furlanijo

Ne samo mirno prebivalstvo Krnahtske doline, ampak vso Furlanijo je globoko prizadel zločin, ki se je odigral v Tamarju, gorski vasi pri Vizontu v občini Neme. Sredi noči 27. t.m. je 62 letni Vigijo Kuntič zaklal z nožem 80 letno bolno mater Angelo Vizutti in hudo ranil tudi sestro Teodolindo in njeneža moža 60 letnega Libera. Zanierja.

Drama se je odigrala okoli treh zjutraj, ko so vsi spali. Teodolinda Kuntič, ki je spala v sosednji sobi, je v spanju zaslišala obupne klice na pomoč iz materine sobe in ko je pohitela tja, jo je brat napadel in ranil. Tedaj je prišel na pomoč Teodolindin mož Zanier, ki je skušal Kuntiča razorožiti, kar se mu pa ni posrečilo. Medtem ko je Zanier tekel k telefonu, da je obvestil o

li peljati 17 letnega Pia Batističa, ker je zgubil ravnotežje in udaril z glavo ob zid. Dobil je pretres možganov.

ČEDAD

SESTANEK ŽUPANOV ZA INDUSTRIJSKO PODROČJE

Pretekli teden so se zbrali na čedadskem županstvu župani iz občine Čedad, Ahten, Fojda, Tavorjana, Speter, Podbonesec, Sv. Lenart, Srednje, Sovodnje in Prapotno, da so skupaj razpravljali o ustanovitvi konzorcija za razvoj gorskega področja in predgorja (Pedemontana) čedadskega okoliša. Sestanka so se udeležili tudi prisednik za turizem dr. Del Basso, prisednik za javna dela Sacaravetto in tajniki vseh zgoraj omenjenih občin. Župan je prisotnim obrazložil osnutek statuta za ta konzorcij, katerega so tudi odobrili. Namen konzorcija je ta, da bi se ojačila že obstoječa industrijska področja (v okoličja Čedada) in da bi se ustanovila še nova. Konzorcij bo trajal 20 let in se ga bo moglo še podaljšati. V konzorcij bodo mogle pristopiti tudi druge občine. Statut so enoglasno sprejeli, sedaj ga bodo pregledali pa še posamezni občinski sveti, da ga bodo odobrili.

CENTER ZA PREPREČEVANJE SRČNIH OBOLENJ

S prvim julijem bodo v Čedadu in sicer v prostorih dispanzerja v Drevoredu Libertà odprli center za preprečevanje srčnih obolenj. Novi ambulatorij, ki bo imel specializirano osebje in moderne naprave, bo odprt vsako soboto od 14 do 17 ure. Pregledi bodo brezplačni. Ta center bo pregledal vse bolnike, ki bolehalo za «cardiopatie» ali ki slutijo, da imajo to bolezen in še ni ugotovljena. Ambulatorija se morejo posluževati ne samo tisti, ki stanujejo v Čedadu, ampak tudi prebivalci občin: Ahtna, Corno di Rosazzo, Dreke, Fojde, Grmek, Moimacca, Premariacca, Prapotna, Podbonesca, Spetra, Sv. Lenarta; Sovodenj, Srednj in Tavorjane.

DEMOGRAFSKO GIBANJE

Zadnje čase se število prebivalstva, ki je bilo nekaj let v porastu, polagoma znižuje. Koncem meseca maja je čedadsko občina štela samo 10.814 ljudi. Demografsko gibanje je bilo zadnji mesec tako-le: rodilo se je 18 otrok, umrlo je 7 ljudi, v občino je prišlo stanovat 22 ljudi, iz občine se jih je izselilo pa 51, od katerih se je za stalno izselilo v inozemstvo 13.

Iz Rezjanske doline

Tragična smrt 80 letne žene v prepadu

Kar en teden je živela vsa Rezjanska dolina v veliki skrbi za življenje 80 letne Marije Buttolo iz Lišec. Žena je bila na «planini» na pobočju Muzcev, kjer pasejo njeni domači živino. Ko se je vračala proti domu, ki je oddaljen več kot pet ur hoda po strmih gorskih stezicah, jo je dohitela noč v neki staji na planini v Črnem potoku, kjer so pozneje tudi našli njen predpasnik, palico in prazno steklenico. Najbrž je strakica oslabela, ker se je premrazila in je po strmi poti zgubila ravnovesje in padla kakih 40 metrov globoko v prepad.

Ker ženice ni bilo več dni domov, so jo začeli iskati vsi vaščani in jo končno po enem tednu našli mrtvo v prepadu. V skupini, ki so iskali pogrešano ženo, sta bila tudi sinova Buttolove, ki sta prišla zaradi materine nesreče domov eden iz Švice, drugi pa iz Nemčije. Reševanje je bilo zelo težavno. Potrebni je bilo celih sedem ur, da so njeno truplo prinesli v nahrbtnem košu na cesto. Domačinom so pri reševanju pomagali tudi lokalni karabinjerji in deset alpincev.

Izguba delovne starkice, ki je do zadnjega hotela biti v pomoč svojim domačim, je vzbudila globoko sočustvovanje po vsej dolini.

Srednje

DEŽELNI SVETOVALEC ROMANO V TRBILJU

Pretekli teden je obiskal Gorenji Trbilj deželni svetovalec poslanec Giacomo Romano in je tudi prisostvoval sestanku, ki so ga imeli domačini, da so razpravljali o nujnih lokalnih potrebah, med temi v prvi vrsti o problemu nove avtobusne linije, ki naj bi

povezovala gorsko vas Oblico z dolino. Ta vas, ki je precej velika, namreč nima avtobusne povezave, čeravno ima vse pogoje, da bi jo lahko imela. Cesta je dovolj dobra in tudi dosti ljudi bi se posluževalo avtobusa, saj bi vozila tudi preko drugih vasi.

GORENJI IN DOLENJI TRBILJ BREZ VODE

V Gorenjem in Dolenjem Trbilju so bili nekaj časa brez pitne vode, ker je počila vodovodna cev. Občina je poskrbela, da so takoj prišli na lice mesta tehnik vodovodnega konzorcija Pojana in popravili okvaro.

IZ OBČINSKE SEJE

Na zadnjem zasedanju občinskega sveta, ki se je vršilo pretekli teden, so med drugim potrdili tudi pravilnik za opravljanje brivskega poklica in sprejeli obračun za leto 1964-65. Imenovali so tudi svoje predstavnike za tajniški konzorcij; izvolili so Antona Simončiča in Petra Marseua. Potrdili so tudi načrt za gradnjo zbiralnika pitne vode za vas Pod-srednje in za modernizacijo občinskega ambulatorija.

Fojda

KONZORCIJ ZA POLJSKE CESTE

Preteklo nedeljo so se pod predstvom župana geom. Roberta Celledonija zbrali na sedežu občine nekateri kmetje, da so ustanovili konzorcij za gradnjo poljskih cest v občini Fojda. Za predstavnika konzorcija so imenovali Domenika Pelizza, za podpredsednika Henrika De Lucca, za svetovalec pa so bili izbrani: Mario Sgaravello in Avgust Faracone; za tajnika konzorcija pa je bil imenovan občinski tajnik iz Fojde.

Iz Kanalske doline

PRAZNIK FINANČARJEV NA TROMEJI

Letos so v Trbižu še prav posebno proslavili 192 obletnico finančne straže, ker so se cerimonijske udeležile tudi obmejne oblasti treh dežel: Italije, Jugoslavije in Avstrije. V imenu italijanskih finančarjev je pozdravil prisotne kapetan Santamaria, nakar sta govorila dr. Muznik v imenu carinarnice v Ratečah in dr. Swencj v imenu avstrijske.

Poleg drugih je bil prisoten tudi trbiški župan dr. Di Gallo, direktor trbiške carinarnice dr. Collesan, obmejni policijski komisar dr. Ruggiero, komandant prezidija major Masticchelli, komandant skupine «Belluno» major Fabbro in številne druge osebnosti; iz avstrijske strani pa so bili prisotni dr. Delong, dr. Hafner in dr. Winkler, dr. Kotolnig in dr. Reiner iz Kokovega in nekateri drugi iz Arnoldsteina; iz jugoslovanske strani pa je prisostvoval komandant obmejne policije dr. Rakoč iz Jesenic in več drugih. Pozdravni govori so bili prevedeni v vse tri jezike: italijanskega, slovenskega in nemškega.

Tipana

ODLIČNA SLUŽBA V AMERIKI

Zvedeli smo, da nas bo v kratkem začasno zapustila profesorica Vanda Slobbe Castagna, ker jo je ministrstvo za šolstvo poslalo učiti italijanski jezik in literaturo

na univerzo v Ann-Arbor v Michiganu (Amerika).

Želimo ji, da bi se dobro počutila na novem službenem mestu in da bi se zdrava in zadovoljna še povrnila v svoj rojstni kraj.

SMRTNA KOSA - Po kratki boleznici je za vedno zatisnila svoje trudne oči 86 letna Pia Berra por. Noacco iz Tipane, Bila je zelo dobra in poštena žena in zato so jo vsi radi imeli in jo bodo ohranili v večnem spominu.

POROKE V NEMAH - Meseca junija so se poročili ti-le iz občine Neme: mehanik Franco Monai z Ado Juretič in Duilio Sandretti iz Zompitte s Silvano Sturma iz Črneje. Prijatelji in znanci jim želijo, da bi se dobro počutili v zakonskem stanu.

Sovodnje

OBMEJNI PREHOD KUM

Od dne 13. junija pa do 2. julija je bil odprt obmejni prehod Kum v Sovodnjski dolini. Tega prehoda se lahko poslužujejo kmetje, ki imajo posebno izkaznico in imajo na drugi strani meje svoja polja ali senožeti. Ponovno ga bodo zopet odprli na jesen, da bodo mogli popraviti svoje pridelke.

NESREČA PRI DELU - Petnajstletni Pasquale Petričić se je prikošnji močno urezal s koso v levo nogo. Morali so ga peljati v bolnico in bo ozdravil v dveh tednih.

Objava Zveze italijanskih partizanov

Prejeli smo in objavljamo:

«Furlanski pokrajinski odbor A.N.P.I. (Italijanska zveza partizanov) je na na svojem zasedanju, ki se je vršilo 23. junija t.m., proučil ostavke, ki so jih podali nekateri člani Italijanske socialistične stranke in je sklenil preložiti vse tozadevne odločitve, ker je na podlagi statutnih pravil Zveze v teku disciplinski postopek proti dvema članoma.

Medtem ko pokrajinski odbor pripominja, da se pristopa k Italijanski zvezi partizanov po statutnih pravilih osebno in ne po pripadnosti političnih strank, si pridržuje pravočasno podati resnično poročilo o dogodkih, katerih izvor ni «spor med partizani», ampak nepremišljeno obnašanje nekaterih posameznikov, ki so grdo postopali z nekim vpisanim v A.N.P.I. in so ga žalili kot partizana; proti njim je v teku sodnijski postopek zaradi sramotitve oboroženih osvobodilnih sil».

Comunicato ANPI

«Il Comitato Provinciale dell'A.N.P.I. friulana, nella riunione del 23 giugno corr., prese in esame le dimissioni presentate da alcuni associati appartenenti al Partito Socialista Italiano, ha deliberato di soprassedere ad ogni decisione in merito, essendo in corso, a carico di due di essi, un procedimento disciplinare, sulla base delle norme statutarie dell'Associazione.

Il Comitato Provinciale, mentre precisa che l'adesione all'Associazione Nazionale Partigiani d'Italia avviene, secondo lo statuto, a titolo personale e non per appartenenza a partiti politici, si riserva di fornire a tempo debito una genuina relazione sui fatti, all'origine dei quali non c'è «una rissa tra partigiani» ma l'inconsulto comportamento di alcuni individui che hanno malmenato un iscritto dell'A.N.P.I. e lo hanno offeso in quanto partigiano; contro costoro è in corso un procedimento giudiziario per vilipendio delle Forze Armate della Liberazione».

LA CULTURA IN PRIMO PIANO

Chiare mozioni sulla scuola slovena e sulla istituzione di Istituti Professionali

Nella loro sostanza rivendicativa le mozioni si richiamano ai sacrosanti diritti delle minoranze sanciti dalla Costituzione - Anche la situazione della Slavia Friulana tenuta presente: si chiede l'insegnamento nella lingua materna almeno nelle scuole elementari

Molto opportunamente, in questo periodo di stasi scolastica e per dare modo a chi di dovere di provvedere a tempo, il Comitato direttivo della Slovenska kulturno gospodarska zveza (Unione culturale economica slovena) ha preso posizione nei riguardi della istruzione scolastica sia per quanto concerne l'istituzione, a Trieste ed a Gorizia, di istituti professionali sloveni sia per quanto riguarda l'insegnamento scolastico vero e proprio, da impartirsi questo, naturalmente, in lingua slovena.

E questa posizione è stata presa attraverso le due mozioni che qui sotto pubblichiamo, mozioni, che è inutile dire, ci trova pienamente consenzienti anche perché in una di esse si chiede esplicitamente che le autorità scolastiche competenti provvedano affinché anche i bambini della Slavia Friulana ricevano almeno l'insegnamento elementare nella lingua materna.

« La riforma scolastica della Repubblica Italiana determinando la trasformazione di tutte le scuole di tipo commerciale ed industriale in un tipo unico di scuola media inferiore, affermando nello stesso tempo il principio della frequentazione obbligatoria della scuola pubblica, ha malgrado il suo carattere progressivo danneggiato una parte della gioventù slovena. Prima della riforma scolastica e cioè fino alla fine dell'anno scolastico 1964-65 la gioventù accedeva alle professioni nell'industria, nell'artigianato e nel commercio provenendo dalle scuole professionali inferiori professionalmente qualificate. Con la fine dell'anno scolastico 1965-66 essa dovrà scegliersi una professione senza disporre di una preparazione professionale elementare. Inoltre non potranno ottenere un impiego tutti coloro che hanno terminato gli studi nelle scuole medie inferiori e che non hanno compiuto ancora il 15.0 anno di età come previsto da una speciale disposizione di legge.

La gioventù slovena non dispone pertanto oggi al termine della frequenza della scuola d'obbligo di adeguati istituti e scuole professionali eccezion fatta dello Istituto statale tecnico commerciale di Trieste dove possa ottenere un'istruzione professionale. A causa della riforma scolastica si è verificato nella scuola slovena una grande lacuna che nel Territorio di Trieste è anche in contrasto con le disposizioni dello Statuto speciale del Memorandum d'Intesa di Londra il quale espressamente enumera le scuole professionali slovene che sono state però, come detto, abolite.

Una tale situazione ha determinato una fondata preoccupazione della opinione pubblica slovena in Italia. Nella speranza che questa lacuna venga colmata in tempo utile la Slovenska kulturno gospodarska zveza - Unione Culturale Economica Slovena inoltra già nel dicembre del 1964 una domanda alle autorità competenti, con la richiesta che a Trieste venissero aperti un istituto professionale del tipo commerciale ed uno del tipo industriale, ed a Gorizia un istituto del tipo commerciale. Queste richieste sono state ripetute nel 1965, con la differenza che per quanto concerne gli istituti professionali di Trieste il Sindacato della scuola slovena di Trieste ha avanzato una proposta elaborata nei dettagli.

Il Comune di Gorizia ha preso in consegna la domanda per la apertura di un istituto a Gorizia e l'ha inoltrata a nome proprio, corredandola con tutta la documentazione necessaria, al Provveditorato agli Studi competente che a sua volta l'ha inviata con suo parere favorevole al Ministero a Roma.

L'assessore alla pubblica istruzione di Trieste ha a nome del Consiglio comunale pubblicamente appoggiato la domanda nel mentre il Sindaco raccomandava con lettera del 26 febbraio 1966 un'evasione favorevole della domanda per l'apertura a Trieste di istituti di tipo commerciale ed industriale. Non si sa se gli uffici competenti abbiano fatto al riguardo qualche altro passo.

La richiesta per l'apertura delle predette scuole professionali è una richiesta di tutti gli Sloveni in Italia. Nel Comitato per la scuola slovena di Trieste, nel quale fanno parte tutti i partiti che raggruppano gli Sloveni, questa richiesta è stata unanimemente avanzata. Analoghe richieste pubbliche sono state avanzate a Gorizia da tutte le organizzazioni che raccolgono nelle loro file gli Sloveni.

Quanto questi istituti siano di vitale importanza è in special modo confermato dall'inchiesta condotta dalla Commissione scolastica presso la Slovenska kulturno gospodarska zveza.

A Trieste l'inchiesta ha riguardato 194 genitori dei 204 studenti iscritti alle terze classi della scuola media unica, dei quali 61 hanno già deciso di voler iscriverli i propri figli presso i proposti istituti di tipo industriale e commerciale.

Nella provincia di Gorizia i membri della Commissione scolastica hanno visitato tutti i genitori dei 54 studenti iscritti alla terza classe della scuola media unica e

dei quali già 16 hanno deciso di iscriverli i propri figli nell'istituto professionale di tipo commerciale preposto.

Già da questi dati risulta che è assicurato per il prossimo anno scolastico un sufficiente numero di studenti a tutti i tre istituti professionali richiesti. Considerato poi, che vi è un altro numero di genitori che sono ancora indecisi, possiamo ritenere che, nel Territorio di Trieste e nella provincia di Gorizia vi sarebbero oltre 100 studenti che intenderebbero iscriversi negli istituti professionali.

La necessità dell'apertura degli istituti richiesti appare poi ancora maggiore, se la colleghiamo con la necessità del territorio sul quale vive la popolazione slovena interessata. E' infatti indubbio che i periti sloveni possono svolgere un ruolo significativo nella mediazione commerciale ed industriale nel punto di incontro di tre nazionalità.

Il Comitato direttivo della Slovenska kulturno gospodarska zveza constatata nella sua riunione del 13 giugno 1966 che le organizzazioni slovene hanno fatto in tempo utile tutti i passi necessari ed opportuni al fine di giungere all'apertura dei predetti istituti professionali. In partico-

lar modo sottolinea poi che il problema non è stato ancora risolto e che proprio ora alla fine dell'anno scolastico esso riveste un'importanza più vitale che mai per la gioventù slovena che non intende continuare gli studi nelle scuole medie superiori slovene.

Il Comitato direttivo della Slovenska kulturno gospodarska zveza richiama in particolar modo l'attenzione di tutte le autorità competenti e responsabili su questo fatto. Tutta l'opinione pubblica slovena in Italia attende pertanto con impazienza l'apertura di istituti professionali a Trieste ed a Gorizia che dovrebbero iniziare con la loro attività già nell'anno scolastico 1966-67. Questo provvedimento non significherebbe solo comprensione per le necessità fondamentali della minoranza, contribuendo ad una sua vita più piena e ad una sua posizione nella società con maggiore parificazione dei diritti, ma innanzitutto applicazione dello spirito e della lettera della Costituzione italiana e degli Accordi internazionali.

IL COMITATO DIRETTIVO DELLA SLOVENSKA KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA - UNIONE CULTURALE ECONOMICA SLOVENA.

Altra mozione sui problemi generali della scuola slovena in Italia

« Il Comitato direttivo della Slovenska kulturno gospodarska zveza - Unione Culturale Economica Slovena ha esaminato nella sua riunione del 13 giugno 1966 la situazione della scuola slovena in Italia constatando sulla base della relazione del Responsabile della Commissione scolastica, quanto segue:

1) La legge n. 1012 del 19 luglio 1961 sulla scuola slovena che è difettosa anche nel fatto di non provvedere le scuole slovene anche per gli Sloveni della provincia di Udine, non dispone ancora dopo cinque anni di un regolamento sulla base del quale si possano attuare alcune disposizioni troppo generiche di singoli articoli. Per questo motivo le disposizioni di legge vengono soltanto parzialmente attuate. Alcune scuole non dispongono finora degli organici ed altre mancano invece del programma di insegnamento. Non è stato ancora bandito il concorso per i posti di ruolo fissati per legge. Perciò occorre quanto prima emanare il regolamento d'attuazione della legge ed attuare anche i rimanenti articoli della legge stessa.

2) Con legge speciale si deve quanto prima regolare la posizione giuridica delle esistenti direzioni didattiche per le scuole slovene (cinque a Trieste e due a Gorizia).

3) Con legge speciale si deve costituire l'ispettorato scolastico per le scuole elementari slovene presso i Provveditorati agli Studi di Trieste e Gorizia.

4) Con legge speciale si deve costituire l'ufficio per le scuole slovene presso i Provveditorati agli studi di Trieste e Gorizia.

5) A motivo della necessità dell'insegnamento e dell'educazione si deve permettere la diffusione delle riviste giovanili (oggi «Galeb» e «Pastirček» Il Gabbiano ed Il Pastorello) anche nelle stesse aule scolastiche.

6) Nel quadro della prospettiva di una imminente statalizzazione delle scuole materne si deve provvedere alla qualificazione professionale delle insegnanti come richiesto dalle scuole materne slovene. Già ora però le autorità competenti organizzano seminari periodici per le attuali insegnanti delle scuole materne slovene.

7) Ai fini dell'elevazione qualitativa

della scuola slovena bisogna che anche il Provveditorato agli Studi di Gorizia provveda all'organizzazione di altrettanti fruttuosi seminari di perfezionamento nella lingua slovena, nella storia e nella pedagogia, come quelli che hanno avuto luogo nell'interesse degli insegnanti di Trieste ed al perfezionamento degli studi degli insegnanti di Gorizia all'università di Lubiana.

8) I Provveditorati agli Studi di Trieste e Gorizia provvedano perché le scuole slovene dispongano di tutti i libri di testo ed ausiliari che sono necessari all'efficace insegnamento delle materie scolastiche previste.

9) I Provveditorati agli Studi di Trieste e Gorizia provvedano perché le scuole slovene dispongano nelle biblioteche di un numero sufficiente di libri sloveni e nei loro gabinetti di una quantità sufficiente di materiale audiovisivo (pellicole, filmati, dischi, fotografie, carte geografiche, ecc.).

10) I Provveditorati agli Studi di Trieste e Gorizia ottengano la semplificazione delle disposizioni vigenti relative alle gite degli studenti nella Jugoslavia.

11) Le autorità scolastiche competenti provvedano perché vengano a cessare le ingiustizie che colpiscono ad ogni inizio di anno scolastico l'attività efficace delle scuole slovene (l'abolizione di scuole autonome e la loro trasformazione in classi parallele ad altre scuole, come è successo l'anno scorso con la scuola di Cattinara, l'unificazione di direzioni di più scuole medie e di più direzioni didattiche in una sola persona, l'ingiustificata riduzione delle classi e simili).

12) Le autorità scolastiche competenti provvedano perché anche i bambini della Slavia Veneta ricevano almeno l'insegnamento elementare nella lingua materna.

A causa dell'eccezionale importanza del problema che è venuto a porsi alla minoranza slovena con la riforma scolastica in Italia, è stata approvata una mozione speciale con la quale si chiede l'apertura di istituti professionali a Trieste e Gorizia.

IL COMITATO DIRETTIVO DELLA SLOVENSKA KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA - UNIONE CULTURALE ECONOMICA SLOVENA.

Volili izidi v občinah z nad 5000 prebivalci

STRANKE	Upravne volitve 1966		Prejšnje upravne volitve	
	glasov	odstotkov	glasov	odstotkov
DC (demokristiani)	1.083.524	32,6	1.013.699	31,80
PCI (komunisti)	900.570	26,63	833.094	26,17
PSI (socialisti)	335.135	9,91	398.967	12,53
PSDI (socialdemokrati)	269.812	7,98	-180.097	5,65
PSIUP (socialisti proletarske enotnosti)	76.801	2,27	25.024	0,78
PRI (republika)	64.867	1,99	44.222	1,38
PLI (liberalci)	282.742	8,36	240.684	7,56
MIS (neofašisti)	222.195	6,57	270.268	8,49
PDIUM (monarhisti)	38.765	1,14	91.690	2,88

To so izidi upravnih volitev, ki so se vršile 12. in 13. junija v občinah, ki imajo nad 5.000 prebivalcev in kjer so se stranke pred-

stavile z lastnimi listami. V teh občinah je bilo oddanih 3.379.069 veljavnih glasov proti 3.182.309 v preteklih volitvah.

I RISULTATI DELL'INCHIESTA sulla scuola media slovena

Dati dell'inchiesta condotta dalla Commissione scolastica presso la Slovenska kulturno gospodarska zveza - Unione Culturale Economica Slovena tra gli studenti delle terze classi della scuola media unificata con lingua d'insegnamento slovena.

GORIZIA	
Liceo classico	11 studenti
Istituto magistrale	1 studente
Istituti professionali	16 studenti
Impiego	17 »
Altre scuole	3 »
Indecisi	9 »
<hr/>	
	57 studenti
TRIESTE	
Liceo classico	17 studenti
Liceo scientifico	18 »
Istituto magistrale	6 »
Istituto tecnico commerciale	9 »
Istituti professionali	61 »
Impiego	51 »
Altre scuole	7 »
Indecisi	25 »
<hr/>	
	194 studenti
Non intervistati	10 »
<hr/>	
	204 studenti

NADALJUJE IZ PRVE STRANI

Avto cesta Videm Trbiž - Avstrija

Dragovič, pomočnik tajnika zveznega izvršnega sveta SFRJ, ki je orisal jugoslovansko cestno mrežo: Njegovemu govoru je sledila intervencija senatorja Cerruttija, ki je želel, da bi bila avto cesta Videm-Trbiž kmalu dograjena. Zatem so na kratko spregovorili predsednik goriške pokrajine prof. Chiantarolli, ravnatelj družbe « Avto-venete » inž. Visentin in strokovnjak za ceste prof. Arcibuggi iz Rima.

Nato je spregovoril minister za javna dela Giacomo Mancini, ki je v daljšem govoru obljubil največje zanimanje vlade za vse načrte, o katerih so razpravljali.

Vsi govorniki so zaključevali, da je treba čimprej realizirati toliko željeno avto cesto Videm-Trbiž, ki bo dopolnjevala cesto Trst-Videm-Benetke.

Shod se je zaključil v Trbižu, kjer je prinesel ministru Manciniju in vsem udeležencem topel pozdrav trbiški župan dr. Di Gallo, ki je med drugim dejal: « da je za Trbiž ta dogodek zgodovinskega pomena, ker čutimo nujnost in potrebo za dobro in hitro povezavo s sosednjimi deželami; tu se srečujejo tri narodnosti, tu žive v harmoniji trije narodi, ki govorijo tri različne jezike ».

V Trbižu je prvi spregovoril prof. Matteo Maternini, direktor inštituta za ceste in prevoz na tržaški univerzi, ki je med drugim poudaril važnost načrta avto ceste Videm Trbiž in dejal, da bi lahko prvi del ceste med Vidmom in Karnijo zgradilo podjetje « Avto-venete » in da bi bilo treba na njej plačevati cestnino, za drugi del ceste med Karnijo in Trbižem pa naj bi prevzela nase breme države, saj

je teren zelo težak zaradi gorskih verig. Ta zahteva je še toliko bolj upravičena, ker bi teh 60 km avto ceste povezovalo dve cestni omrežji: italijansko in avstrijsko, ki sta velike evropske važnosti. Stroški za gradnjo tega dela bodo znašali 600 milijonov za kilometer.

Minister Mancini je dejal, da država čuti ta problem, medtem ko je podtajnik notranjih zadev Ceccherini obrazložil stanje cest in carine na prehodih pri « Rdeči hiši » v Gorici, v Montecroce Carnico in Kokovem. Dejal je, da so za pravega na razpolago dve milijardi, da se poveže Gorico z avto cesto Trst-Benetke.

Nato so spregovorili še deželni poslanec Tranquillo De Caneva, poslanec Toros, inž. Rizzani, poslanec Biasutti, dr. Doria, dr. Franzil, deželni svetovalec Boschi, poslanec Taverna in inž. Truppe. Ta zadnji je pozival italijansko vlado, naj ta cesta ne ostane samo v načrtu, ampak naj se jo čimprej realizira, ker drugače bo Avstrija usmerila promet proti jugu po drugih poteh.

Zatem je deželni podpredsednik Giacometti povzel zaključke razprave, zaključne besede pa je spregovoril predsednik Dezele Berzanti, ki je rekel, da bo Dezela napela vse sile, da se cesta zgradi.

Torej je upati, da bo avto cesta Videm-Trbiž postala dejstvo in mi si to iz srca želimo, ker bosta končno tako Beneška Slovenija kot Kanalska dolina mogli zadhati nov zrak: zrak turističnega razvoja in ekonomskega dviga, ki sta ga tako potrebna naši deželi.

Dvorana videmskega gradu - Govori predsednik deželnega odbora dr. Alfredo Berzanti. Na njegovi desni je videmski župan prof. Bruno Cadetto, ki je prisotne pozdravil v imenu mesta

za naše mlade bralce

Slepar in ropar

Nekoč se srečata slepar in ropar in se domenita, da bosta delala skupno; ropar bo moril, slepar pa sleparil.

« Dobro si zapomni; jaz bom vsakega osleparil! » reče slepar in oba odideta v krčmo.

Slepar naroči pečene piške, klobase in starino. Ko sta se že najedla in napila, odide v kuhinjo in da natakariči sto kron:

« Tukaj vam plačam, kar sva pojedla, ostanek denarja pa mi boste vrnili v sobi, ko vas bom poklical in bom klobuk trikrat zasukal! Ste razumeli? »

« Dobro », odvrne natakariča. « Ti slepar, tema se že dela. Plačajva, kajti na delo bi šel », pravi ropar.

« Jaz pa sem že na delu. Plačam! » je poklical natakariča. Ta izračuna zapitek in našteva sleparju denar. Medtem pa slepar suče klobuk na glavi in jo vpraša:

« Je že dovolj? »
« Ne še », odvrne natakariča.
« Ali je morda zdaj dovolj? vpraša znova slepar in zasučje klobuk. »

« Še ne! »
Slepar še bolj obrne klobuk.
« Zdaj bo pa ravno prav », reče natakariča in mu vrne še nekaj denarja.

Roparju, ki ni vedel, da je slepar v kuhinji plačal sto kron, ta klobuk silno ugaja, zato mu pravi:

« Ti slepar, prodaj mi klobuk! »
« Zakaj pa ne? Za štiri tisoč, če hočeš! » je slepar takoj pripravljen skleniti kupčijo.

« Toliko ne dam! Preveč je! »
« Kaj bo preveč? Vse svoje življenje boš zastonj jedel in pil! »

Roparju je to povšeči, zato skleneta kupčijo in odideta narazen.
Ropar pride v mesto, si v krčmi naroči obilno kosilo in hoče plačati tako, kakor je prej videl sleparja. Suče in suče klobuk in čuje sam!

« To je pa res čudno! — Denarja ti pa vendar ne morem vrniti, ker sem kupil tako kravo, ki spuščata zlatnike ».

Ker ropar tega ni verjel, ga je slepar peljal v hlev, kjer je bil popravljen v kravjeke pomešal nekaj zlatov.

« Ali zdaj vidiš? »
« Vidim! Joj, prodaj jo meni! »
« Za štiri tisoč ».

« Preveč bo! »
« Kaj bo preveč, če boš pa imel vse življenje mleko in še denar! » trdi slepar. Ropar okleva.

« No, zaradi klobuka ti spustim polovico ».

In res skleneta kupčijo.
Ropar ves vesel prižene kravo do-

mov in jo odpelje v hlev. Z ženo čakata in čakata ter brskata po kravjaku, a zlata ni nikjer. Ves jezen odžene kravo k sleparju nazaj.

Slepar pa je zagledal roparja skozi okno. Hitro postavi na sredo sobe oder, leže nanj in naroči ženi, naj reče roparju, da ji je mož umrl. Ko ropar pride do hiše, pusti kravo pred vrati, stopi v vežo in vpraša ženo, kje je mož, katerega hoče na vsak način ubiti. Toda sleparjeva žena ga prosi:

« Ne prenaigi se, preljubi kristjan! Moj mož je vendar umrl. Kaj boš mrtvega ubijal? V sobi leži na parah, pojdi k njemu in pomolj za njegovo dušo! »

JAKOB IN WILHELM GRIMM

Trije lenuhi

Neki kralj je imel tri sinove. Vse je imel enako rad in ni vedel, koga bi po svoji smrti določil za kralja.

Napočil je čas, ko je začutil, da prihaja smrt. Poklical je vse tri k svoji postelji in jim dejal: « Dragi sinovi, nekaj sem odločil sam pri sebi in to vam hočem razodeti. Kdor med vami je največji lenuh, ta naj postane kralj po moji smrti ».

Pa je dejal najstarejši: « Oče, potemtakem pripada kraljestvo meni, kajti jaz sem tako len, da ležem pred in še oči ne zaprem, da bi zaspal, če mi pade kaplja vanje ».

Drugi je dejal: « Oče, kraljestvo pripada meni, kajti jaz sem tako len, da sedem k ognju, da bi se grel, pa še nog ne odmaknem in se rajši po podplatih ožgem ».

Tretji je dejal: « Oče, kraljestvo je moje. Jaz sem namreč tako len, da, če bi me obesili in bi imel že vrv okrog vratu, pa bi mi dali oster nož, da bi jo smel prerezati, bi se dal rajši obesiti, kakor pa da bi vzdignil roko k vrvi ».

Ko je oče to slišal, je dejal: « Ti si največji lenuh in zato boš ti kralj! ».

Arabske modrosti

Če je mesec s teboj, so tudi vse zvezde na tvoji strani.

Zgovoren petelin poje že v jaju.

Kdor ukrade jajce, ukrade tudi velbloda.

Če psu odrežeš uhelj, ga ne boš odvadil napak.

Kdor norca popravlja, je sam norec.

Vrzi srečnega v morje, vrnil se bo z ribo.

In res, oba odideta v hišo, kjer je ležal slepar lepo pokrit na parah. Ropar ga poškrpi in pomoli. Ko pa se spomni klobuka in krave reče:

« Ne, za slovo mu še stisnem vrat namesto roke, sleparju grdemu! ».

« Ne stori tega, saj veš, da mu duše tako ali tako ne moreš zadržati! ».

« Nič, kaj boš govorila o duši! Stisnem ga za vrat pa bo! ». Brž zleze nanj ter sede na njegove skrčene noge, ki so se pa takoj zravnale. Slepar pa se naenkrat dvigne ter z nogu sune roparja na tla.

Ropar se hitro pobere in reče: « Saj vem, falot si bil v življenju, pa si še zdaj, ko si mrtev! ». Nato pa prestrašen urno zbeži.

LOJZE ZUPANČIČ:

Mlinar in vrag

H krasinskemu mlinarju Juretu je prišel vrag in se mu ponudil za hlapca. Mlinar se je vruga bal, zato ga je sprejel v službo, a noč in dan je razmišljal, kako bi se ga iznebil.

Vrag je bil kosmat ko medved, pa je prosil gospodarja, naj ga obrije, da bo gladek kakor on.

« Obril bi se rad? » se je začudil mlinar Jure. « Hej, to so muke, da bi jih še psu ne privoščil. Mene sicer vsako soboto brije moja žena, a tebe bi lahko jaz obril, če boš le vzdržal », je mlinar spretno lagal, kakor znajo pač vsi mlinarji...

« Ako vzdržiš ti, bom vzdržal tudi jaz », je privolil vrag. « Kar obrij me, da bom postaven dečko in delicam všeč ».

« Hudo te bo bolelo », se je na videz branil mlinar.

« Kar naj boli, bom že potrpel », je silil v mlinarja nestrpni vrag, ki se je potihem že veselil, da se bo iznebil nadležnih dlak.

Potlej je mlinar Jure poslal vruga v bližnjo lozo ter mu naročil:

« Pojdi, hlapec, v lozo in odreži takšno šibo, da bo grčava. Čim bolj šo hrgačo mi boš prinesel, tem

bolj gladko te bom z njo obril ».

In vrag je odšel v lozo zbral takšno grčavko, da bi v njo lahko ubil največjega vola. Prinesel jo je gospodarju in se zarežal:

« Prinesel sem ti najlepšo britev, ki je rasla v lozi! ».

Mlinar se mu je muzal, prijel vruga za kosmato in smrdljivo brado ter mu jo prikleščil v primož, rekoč:

« Najprej te bom obril po licih, nato pa bova oskubila še črno brado ».

In dvignil je grčavko in z njo oplazil vruga po obrazu, da se je le temu kar kolcnilo, zabolelo pa ga je tudi tako, da je kar zamežal.

« Tri sto strel, to pa zares boli! » je zajavkal vrag, mlinar Jure pa ga je obdelaval z grčavko vse dotlej, dokler se ni vrag naveličal; zatulil je ko preplašen bik, izpuknil brado iz primoža ter zbežal v črno noč.

Tako se je krasinski mlinar Jure iznebil vruga.

Še danes pravijo v Beli krajini tistemu, ki koga prevarantsko našteje od hiše, takole:

« Bogme, tako je pa že skop, da bi obril samega vruga! ».

ZA DOBRO VOLJO

« Stene v tem našem modernem stanovanju so tako tanke, da pri sosedu slišijo vsak naš pogovor ».

« Saj si lahko pomagata. Dajte si prizidati še eno vrsto opečnega zidu ».

« Že prav... samo potem mi ne bo mogoče slišati, kaj sosedovi govore ».

Učiteljica prvega razreda: « No, Janezek, povej mi, kakšen je odrasel človek? ».

Janezek: « Odrasel človek je tisti, ki zgoraj in spodaj nič več ne raste, temveč samo še v sredini ».

« Zakaj neki si ženske zmeraj z roko podpirajo brado, kadar kaj premišlujejo? » vpraša Močnikov Cene.

« Tega ne veš? » se začudi Jernačev Bine. « Zato, da si zapro usta, drugače bi jih lastno govorjenje motilo pri razmišljanju ».

Dva škota se srečata po tridesetih letih.

« To morava zaliti », reče prvi.

« Kajpada », pritrđi drugi. « Samo pripomni bi, da sem zadnjič jaz plačal ».

« Kdo mi zna povedati kaj je basen? ».

« Prosim, basen je, če se osel in koza pogovorjata kakor vi in jaz ».

Žgajnarjev France je srečal na poti sosedo s prižgano svetilko v roki.

« Kam pa greš? » ga vpraša.

« K nevesti ».

« Čemu ti bo potem svetilka! Jaz sem hodil k svoji puncici, to se pravi k ženi, vedno v temi ».

« Sem si mislil, ko sem videl tvojo ženo ».

« Pepe, ali misliš, da se da po glavi sklepati, če je človek normalen ali ne? »

« Pri moških si nisem čisto na jasnem, ampak pri ženskah se to da ugotoviti po klobuku, ki ga nosijo na glavi ».

JOSIP JURČIČ

SLOVENSKI
JANUAR

13. Preteklo je več tednov od Markovega odhoda. Peter Kozjak se je nekako ves drugačije. Več se ni zapiral v samotno, hodil je v sosesčini okoli plemenitašev. Vsemu svetu se je jel dobrikati, samo malega Jurija ni mogel, zakaj bil mu je ovira na poti do bratovega imetja. Kaka dva meseca po Markovem odhodu je odjezdil Peter z dvema hlapcem v kloster. Večerilo se je že, a Petra še ni bilo nazaj.

14. Uro hoda od grada Kozjaka je sedela družčina v lice zagorelih in zaraščenih mož okrog ognja - ciganje. Bilo jih je kakih enajst; vsi so imeli dolge nože za pasom. Poveljnik tej družini, grozen in strahovit vsakemu samotnemu popotniku, je bil velik, suh cigan svetlih oči, ki so se mu že prej nekoliko seznanili z njim in ga Samola imenovali.

15. « Ali si dobro videl! » vpraša starikavi dolgi poglavar mladega kuštravega cigana. « Da, » odgovori vprašani, « dobro sem videl. Prosil sem v klostru daru. Peter, ki mi je dal jesti — trap me je res imel za romarja z Laškega — mi je pravil, da je mnogo vitezov v klostru in dobro sem čul ime: Kozjak. Ako bode nocoj hodil domov in ne bode šel nikoder, mora priti tod mimo ».

16. Glavar pripoveduje pajdašem, kako je imel sina, kako mu ga je Marko Kozjak ubil. In danes se bo maščeval nad njim, ki mu je zrušil srečo. « Čuj, » pravi zdaj mlajši eden, « to so konji! ». Res se je slišalo peketanje konjskih kopit iz teme. Ko bi mignil, polove cigani svoje konje in zdajci sede vsi v sedlu z ostrimi, dolgimi noži v rokah obstopijo za grmovjem skriti, ozko pot. « Ne more drugod, to je edina pot ».